

11+

ЩО БУЛО НА МІСЦІ КАРПАТ?

СТОРИЯ

www.storiya.info

Що було на місці Карпат?

Засновниця читацької онлайн-платформи «Сторія» **Олеся Божко**

Авторка **Анна Нікитчук**

Головна редакторка **Юлія Журлакова**

Літературна редакторка, авторка рубрики

«Читай і мову вивчай!» **Юлія Гарюнова**

Верстка і дизайн **Віталій Войтуль**

Ілюстрації **Віталій Войтуль**,

Фото freepik.com, google.com/maps, wikipedia.org

www.storiya.info

Матеріали розроблені ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» за технічної підтримки ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН (WPHF). Ця публікація підготовлена за фінансової підтримки Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги Організації Об'єднаних Націй (WPHF), але це не означає, що висловлені в ній погляди та вміст є офіційно схваленими або визнаними з боку Організації Об'єднаних Націй.

Усі зображення, інформація і торговельні марки використовуються як ілюстрації з навчальною метою та не мають рекламного характеру. Усі матеріали, які розміщені на веб-сайті www.storiya.info, а також будь-які інші матеріали, що розповсюджуються за допомогою цього сайту і з цього сайту (зокрема зображення, відеоролики і тексти) належать ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» та захищені авторським правом. Несанкціоноване використання цих матеріалів, повне або часткове копіювання, збереження, зміна і поширення (для будь-яких цілей) без письмової згоди ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» заборонено. © 2023 «Сторія».

Пропоную вам, як письменникам-фантастам, сісти в машину часу й вирушити на 20 мільйонів років назад у минуле, у місцевість, де нині Карпати. Що ж ми бачимо?

Хмара попелу здіймається на кількасот метрів. Гарячий дим огортає схили, а з вузьких тріщин витікає розпечена лава. Її розжарені потоки яскраво світяться в темряві. Попіл поволі осідає, а дим розсіюється...

Очевидцями якого явища ми стали?

Так, це виверження вулкана.

Про виверження вулканів у Карпатах у далекому минулому свідчать гірські породи магматичного походження (базальти, андезити) та Вулканічний хребет, що простягається на 125 кілометрів у межах України.

Поверхня Землі постійно змінюється: на місці рівнин виникають гори й навпаки.

«Минулі та сучасні цивілізації існували й існують завдяки “геологічній угоді”, що може бути змінена без попередження»

Вільям Дюрانت, американський філософ

«Геологічною угодою» учений образно назвав сприятливі умови для життя людей у певній місцевості Землі. А причиною несподіваних змін, як ви здогадалися, можуть бути вулкани.

Від чого вулкан «активується»? Усередині нашої планети постійно рухається **магма** — гаряча, густа, розплавлена речовина, а з нею й величезні блоки земної кори — **літосферні плити**, які можуть ковзати, зіштовхуватися, розходитися. Як наслідок, виникають раптові підземні поштовхи — **землетруси**. Іноді вони бувають настільки сильні, що руйнують будинки за лічені хвилини. Через тріщини в земній корі магма може вириватися назовні, тоді її називають **лавою**. А в тому місці утворюється вулкан.

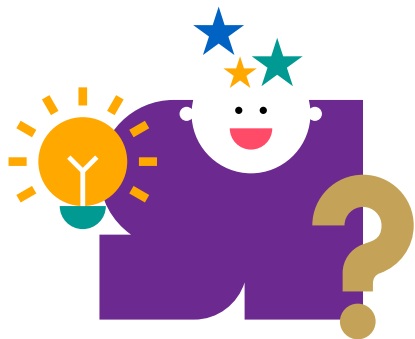
Цікаво, що попри очевидну небезпеку люди продовжують селитися біля підніжжя вулканів. Чому? Через родючий ґрунт, збагачений вулканічним попелом. Наприклад, поблизу гавайського вулкана Мауна-Лоа вирощують один із найдорожчих у світі сортів кави — кона (різновид арабіки).

Вулкан Мауна-Лоа, Гаваї
(США)

Утім, вирушаючи на відпочинок у місцевість, де є вулкан, хай навіть і згаслий, слід уважно стежити за повідомленнями служб безпеки. І хоча виверження вулкана — справді фантастичне видовище, спостерігати за ним краще здалеку, а ще безпечніше — на екрані свого смартфона. ●◆■◀▶

НАД ЧИМ ПОМІРКУВАТИ

Що свідчить про виверження вулканів у Карпатах у далекому минулому?

Чим приваблює людей життя поблизу вулканів, попри небезпеку вивержень?

Який вплив може мати виверження вулкана на клімат і природу Землі?

Чи можна, на твою думку, продовжити дію «геологічних угод»?

ЧИТАЙ
І МОВУ ВИВЧАЙ!

Закінчення іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини

У цьому тексті тобі траплялися іменники чоловічого роду, які в родовому відмінку однини (*кого? чого?*) мають різні закінчення: вулкан**А**, але попел**У**. Від чого це залежить? І як знати, яке закінчення вживати? У пригоді може стати таке правило:

1

Якщо слово позначає **конкретний, чітко окреслений предмет або особу**, то використовуємо **закінчення –а, –я**: вулкан**а**, остров**а**, смартфон**а**, чоловік**а**.

2

Якщо слово позначає **неконкретний предмет чи їх сукупність, явище природи** використовуємо **закінчення –у, –ю**: попел**у**, дим**у**, сніг**у**, ґрунт**у**.

Знайди в тексті книжки **слова чоловічого роду, вжиті в родовому відмінку однини**. Випиши їх та познач закінчення.

A large white rectangular area representing a notebook page, featuring a spiral binding on the left side and horizontal dotted lines for writing.

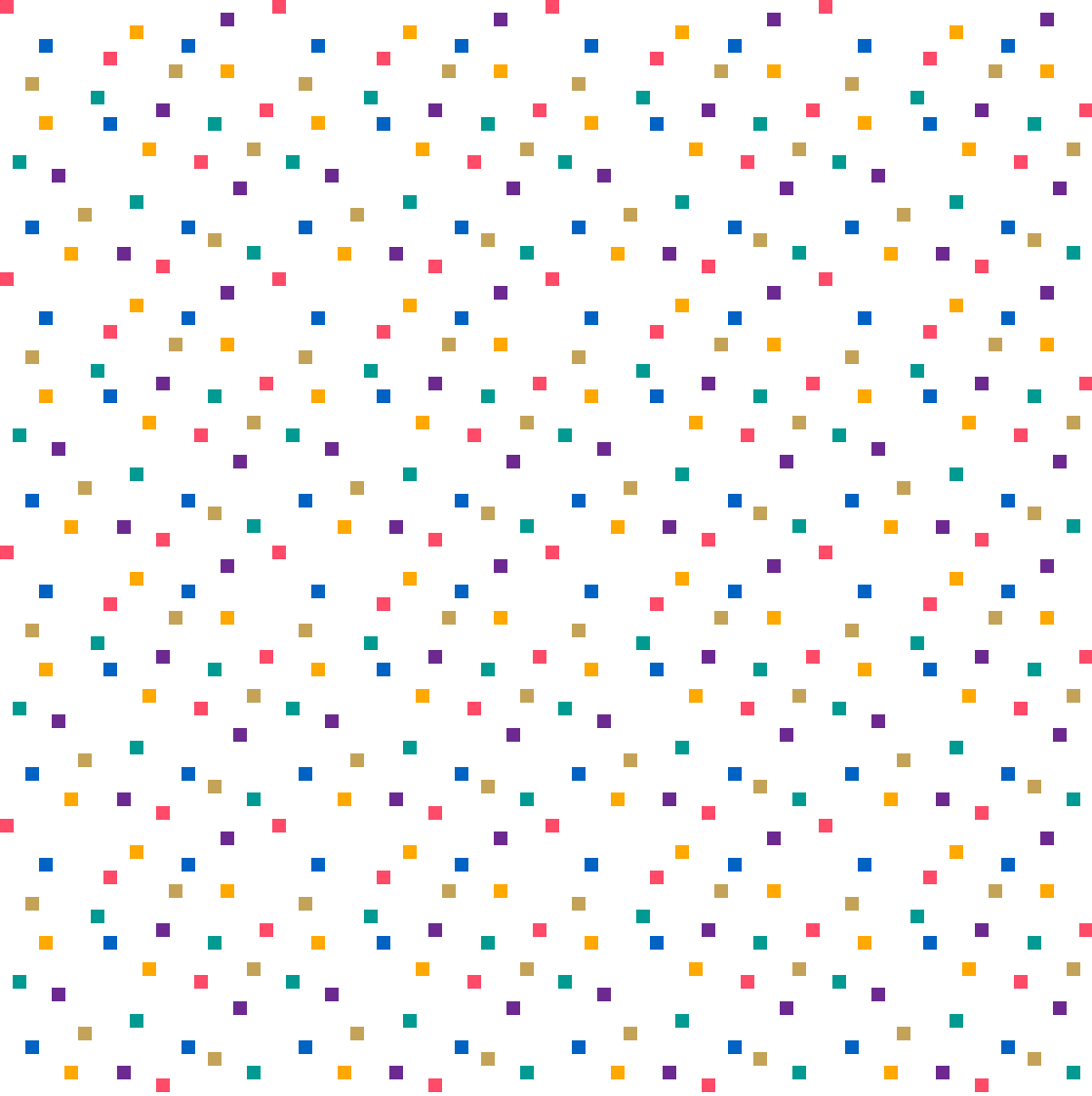

Тепер ти знаєш більше про те, як правильно утворювати відмінкові закінчення іменників!

Для твоїх геніальних думок

A series of horizontal dotted lines providing space for writing thoughts.

www.storiya.info

© 2023 «Сторія»